

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. VI. Iustitia, zelus, & Fortitudo, in obseruatione legum: & dandam esse operam, vt omnes eas seruent: adferuntur exempla vndecim insignium virorum ad hæc comprobanda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

CAPVT VI.

**IUSTITIA, ZELVS ET FORTITVDO, IN OBSER-
uatione legum: Et dandam esse operam, vt omnes eas ser-
uent: adferuntur exempla undecim insignium
virorum ad hac comprobanda.**

Vtrique obligationi prædictæ satis fiat, necesse est, Re-
ges & gubernatores induere & armare se virtutibus illis,
quæ adiuuare illos possint, vt vtorum suorum cõpotes e-
uadant, imitantes supremum suum gubernatorem, de quo
Isaias ait: *indutus est iustitia vt lorica; Et galea salutis in capite
eius: indutus est vestimentis vltionis, Et opertus est quasi pallio*

Zeli. In quibus verbis, *quatuor* excellētes virtutes insinuat, ijs qui gubernant
valdē necessarias: **IUSTITIAM** scilicet, **VLTIONEM**, & **ZELVM**, quæ tamen tan-
quam suo fundamento innitantur **INTENTIONI salutis aternæ.** Aptissimè verò
Intentionem hanc salutis confert *galea*; *Iustitiam* lorice; *Vltionem* vestimento;
Zelum pallio. Nam quæ admodum *galea* ponitur in suprema parte hominis,
capite scilicet: ita Reges & gubernatores debent super caput suum colloca-
re salutationem propriam, suorumque ciuium, & subditorum, tanquam re-
sibi maximè dilectam, & maioris pretij ac momenti, quæ sit in toto mundo:
& ad hanc dirigenda sunt reliqua omnia opera, cum spe magna eam conse-
quendi, propterea enim Apostolus *galeam* appellat *spem salutis.* Et quem-
admodum homo nihil diligentius custodit, quam caput, & ipsæ manus ex-
ponunt se cuicumque periculo, vt illud protegant: ita nihil adeò ze-
lare debent Reges, atque propriam salutem in primis, deindē aliorum:
Nam *quid illis prodesset, si totum mundum lucrarentur*, eiusq; fierent Domini,
si anima sua detrimentū pateretur, ita, vt cælū amitterēt: & parū certè omnino
illis proderit, subditos habere prædiuites, & opibus in hac vita abundātes,
si ob suā ipsorū incuriam illi dāentur in altera. Quare quodcunq; tēporale
dānū debet parui fieri hoc nomine, ne spirituale animæ bonū, quod aternū
est, pereat. Et nihilominus debent etiā rationē habere *salutis corporalis Resp.*
quæ in eo cōsistit, vt benè sit ei prospēctū de reb. tēporalibus, quæ ad vitā
ipsam sustentandā sunt necessaria, quæ admodum Ioseph cum esset Aegypti
gubernator, d tēpore fertilitatis collegit plurima frumenta in horrea Aegypti, vt te-
pore sterilitatis posset populū alere. Propriè enim ad gubernatores spectat pro-
uidētia rerum futurarum: & in tēpore prospicere de remedio necessitatu

a Isa. 59.17

Galea.
Salus pro-
pria & sub-
ditorum.
b 1. Thes. 5.8

c Mat. 16.26

Salus corpo-
ralis Res-
p. ubi ca.
2 Ge. 4.35

spiritualium & temporalium: de illis liquidem illud intelligitur Euangelij: quod *e seruus fidelis & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, debeat illi dare fructi mensuram, & cibum in tempore*, quantum scilicet ad vitam sustentandam opus habeat: sic enim curare debet, vt omnes *quarant primum regnum Dei, & iustitiam eius*: in qua salus animæ & pax Reipublicæ consistit; vt etiam tanquam additamentum illis det *bona*, quæ ad corporis salutem pertinent.

PRÆCIPVA principis arma ad hæc omnia esse debet *Iustitia*, quæ *lorice* assimilatur, vt potè forti ex ferro armaturæ, non quidem offensivæ sed *defensivæ*, & aptatæ ad *mensuram* induentis illam. Nam Iustitia non est ad offendendum, & iniuriam vlli inferendam, sed ad corpus Reipublicæ defendendum, & sine detrimento conservandum, dans vnicuique cum *æqualitate* quod suum est, illique iuxta illa merita debetur. Si enim Iustitia deficeret: quid aliud essent Regna, ait S. Augustinus, nisi latrocinia, & quædam malefactorum speluncæ? Omnes feruerent adulterijs, homicidijs, furtis & alijs iniurijs sine numero: quæ omnia iustitia intercipit, sed oportet tamen Regem eam induere in seipso, in omnibus quæ ad ipsum spectant eam observando; & postea etiam inter alios eandem exercendo. Nec debet dicere, sicut solent improbi homines: *Iustitia fiat, sed nō tangat domum meā*. Si enim iustitia Principum domus fugiat, etiam fugiet reliquorum iudicium, & omnium civium domus; euenietque miserabilis illa strages, quam lugebat Iesaias Propheta pauld ante verba ipsius supra posita. *g. Conuersum est, inquit, verum sum iudicium, & iustitia longe stetit: quia corruit in plateis veritas, & æquitas non potuit ingredi: & facta est veritas in oblivione: & qui recessit a malo, prada patitur*. Quod si Reges & gubernatores admittant in domum suæ conscientia, in palatium, in aulam suam veritatem ipsam, præbeantque *Iustitiæ* aditum, mox eam in totam Rempublicam inducent, omnesque subditi in suas civitates. ac domus illam recipient. Imò & ipsorum Regum Iustitia animum & fortitudinē eis addet, vt voti sui compotes fiant, & *iustitia eius ipsa confirmabit eum*; vt scilicet leges conferuentur, & omnes calumnia & iniuriæ remoueantur, & cum his omnibus remanebit regnum stabilitū & confirmatum. nam, vt Sapiens dixit: *h iustitia firmatur solum, & i thronus*. Sed quoniā nunquam in Republica desunt improbi: idē iustitia armat Principem indignatione & vindicta contra ipsa vitia & peccata, vt reprimat delinquentium temeritatem, propterea liquidem dicit Spiritus sanctus: *k Rex qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo, & ipsos quoque malos*. Vt enim ait S. Augustinus ira toruē quod malum est aspicit: vt nullus in eius conspectu audeat illud facere. Et vt dicimus: oculus Domini impingnat equum: ita oculus Regis, qui bono suorum civium attendit, illos facit bonos; & oculus

c. Matth. 24

45.

f. Luc. 12. 4.

Mat. 6. 34.

2.

Loricæ

Iustitiæ.

Lib. 4. de ci

uit. c. 4.

g. Is. 59. 14.

i.

Rex iustus

ipse sit.

h. Pro. 16. 13.

i. Cap. 25. 5.

3.

Vestimenta

k. Pro. 20. 3.

Lib. de cor-

rect. & gra-

tia c. 13.

Vltio pa-

terna.

iratus eosdem reprimat, ne mali fiant. Ne autem existiment, eam seueritatē manere tantum in *toruo vultu*: oportet suo tempore etiam induere iustam *vindictam*, puniendo delinquentes, vt alij cauciores fiant. Sed hanc *ultionem* non confert Isaias cum armis ex ferro & ex chalybe, sed cum *vestimentis*, quæ solent esse ex *mollis lana*: vt intelligatur, non oriri ultionem ex odio, rancore, aut ira; sed ex *amore*, & cum lenitate: ostendendo *compassionem* in eum, qui punitur: vt paulò post videbimus.

§. I. *Zelus & eius actus.*

4.
1.2. q. 28. ar.
tic. 4.
Zelus effe-
ctus amoris.
Ca. 4. de di-
uin. nom.
par. 1.

DEBET quoque Princeps armari feruenti *ZELO*, qui *iustitiam* comitetur, & *indignationem*, & reliqua opera, quæ fecerit: vt & legem ipse custodiat, & alios seruare faciat. Hic *ZELVS*, vt S. Thomas ait, est præcipuus *amoris* effectus: qui enim multum diligit alium, statim procurat remouere, & impedire quoduis malum, damnum, aut iniuriam, quæ illi infertur. Et quò amor est maior, eò etiam zelus est vehementior. Et quoniam *DEVS* ad eò amat creaturas, ideò (ait S. Dionysius) vocatur per eminentiam *zelotes*, boni scilicet eorum qui *zelant* eius honorem. Et hinc fit, vt singulis amoris actibus respondeat actus zeli proportionati: & quot sunt bona, quæ amat charitas, tot actus zeli ab ea procedunt. Nam, quia Deum amat, zelum habet eius *gloria*; & cupit, quicquid illi aduerlatur, impedire; quoniam propriam amat *salutē*: zelo magno illam procurat, resistendo omnibus, quæ illum possunt impedire; quoniam *Reip. commune bonum* amat: zelum habet illud conseruandi ac promouendi, omnia remouendo, quæ illi nocere possunt. Et in hunc modum est zelus obedientiæ, castitatis, iustitiæ, & reliquarum virtutum, quia omnes amat; & vitia destruere cupit, quæ illis aduersantur. Sed omnes hi zeli actus reducuntur ad zelum *custodiendi* leges, & *dandi operam*, vt & alij eas custodiant. Qui *duos* actus habet, internum vnum, & alterum externum. *Internus* est vehemens quædam tristitia ac *dolor* de miserijs, quæ sunt in Rep. tam *spiritualibus*, quæ sunt vitia & peccata; quàm *temporalibus*, quæ sunt calamitates, quibus Deus punit peccatores. Qui dolor non solum propterea habetur, quod timeat, ne fortè incuria sua, aut mala gubernatio sit eorum peccatorum causa: sed præcipuè, quòd sint contra *legem Dei*; & ita ipsum offendant; & propter damnum, quod adferunt toti communitati, & singulis ciuibus. Hic erat zelus, de quo Dauid: *a tabescere me fecit zelus meus, quia obliui sunt verba tua inimici mei*. vt autem hunc dolorem ostenderet, non esse ex proprio damno, dicit in alio loco: *b nonne qui oderunt te Domine, oderam: & super inimicos tuos tabesceram?* Et quoniam zelus hic internus non potest otiosus esse: simul adfert secum *decretum* & resolutionem

Zelus inter-
nus legis Dei
& boni pu-
blici.

a Psal. 118.
139.

b Psal. 138.
21.

faciendi

faciendi quicquid poterit, ad hæc peccata impedienda, & ea damna reparanda: siue puniendo delinquentes, siue contra hostes Dei & Reip. pugnando, seq; si opus esset, magna animi fortitudine ad mortem in hac causa subeundam offerendo: eum in modum, quo S. Ioannes dicit de Christo D. N. quod *celus Domus Dei comederet eum*: quod videret, tot in ea fieri peccata. Et hic zelus effecit, vt ipse *quasi flagella de funiculis faceret, vt eiceret de templo eos*, qui illud prophanabant: & idem zelus effecit, vt postea corpus ipse suum offerret ad flagella, & ad mortem crucis, pro bono hominum. Ita palam ostendens infinitam suam Charitatem, *ponendo animam suam pro amicis suis*: nam zelus amoris, si alios punit; id facit, vt alios protegat, & illis benefaciat, ac propterea Isaias *pallium zeli* appellauit: nam quemadmodum *pallium* est reliquis vestimentis latius, eaque cooperit ac munda seruat; ita zelus amoris valde dilatur, & cooperit, protegit, & custodit leges ac virtutes, earumque omnes actiones: dando operam, vt in puritate & integritate conseruentur. Et boni Principes, & gubernatores pallio zeli tegunt & defendunt omnes suos subditos; iuuantes eos, vt probi sint, & virtutum perfectioni studeant, remouendo omnia impedimenta, quæ improbi illis adferunt. Ac propterea Apostolus dixit: *Principes non esse timori boni operis*. nam boni non indigent huiusmodi timore, vt peccata fugiant: quia virtus eos ad id impellit: *sed mali*, vt improborum scelera impediant. Sed vtrisque sunt *ministri Dei in bonum* suorum ciuium, quia remunerat & fouet bonos: vt in bono perseuerent; malos vero punit: vt à malo desistant, & non afficiant iniuria, nec impediant bonos. Vocat autem *Principem ministrum Dei*, vt intelligat, se habere supra se supremum alium gubernatorem eisdem armis ornatum: qui attente vigilat, vt *iustitiam* exerceat, quando eius minister id negligit: conuertetque in ipsum iustæ suæ indignationis, & zeli arma. quibus illum paniet: quia ipse alios non punit, cum *iustitia, virtus, & zelus* id iubeant: Iuxta sententiam Dei in Regem Israel, qui vitam iniuste donauit Regi Syriæ, dicens: *quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua, pro anima eius, & populus tuus pro populo eius*, tu scilicet morieris, & populus tuus in ea incidet mala, & punietur, sicut illius populus puniri debuit. Et hic timor sufficere debet, vt Principes non negligant administrare iustitiam, memores eius, quod dixit Rex Salomon, quando iussit occidi Ioab, eò quod proditorie occidisset Abner & Amasa; dixit enim Banaia: *interfice eum, & amonebis sanguinem innocentem, qui effusus est a Ioab, a me, & a domo Patris mei*.

§. 11. *Zelosorum exempla circa legum custodiam.*

Quæ hætenus diximus illustrabuntur, adductis insignium virorum exemplis, quorum catalogum fecit Matathias pater Machabæorū, vt illos tuos animaret, cum Respublica multis miserijs & calamitatibus esset

referta:

c Ioan. 2. 17.

d Ioan. 15.

Zelus est
pallium vir-
tutum &
subditorum.

c Rom. 31. 5.

Princeps
minister
Dei.

3. Reg. 20.

42.

iustitia ne-
glecta poena.

3. Reg. 2.

3.

a. Mach. 2.
10.

referta: attendite, inquit, quod nunc confortata est superbia, & castigatio, & tempus reuerſionis & via indignationis. Nunc ergo filii, amulatores estote Legis, & date animas vestras pro testamento patrum vestrorum, & memento operum patrum, que fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen aeternum. Et statim lubiecit præclara vndecim clarissimorum virorum facinora, Abraham Ioseph, Phinees, Iosue, Chaleb, Davidis, Elia, Danielis, triumque eius sociorum Ananiam, Azariam & Mitaelis, qui zelosi valde fuerunt, Legisque Dei observatores: alij in seipſis eam seruantes, alij dantes operam, ut reliqui etiam eam seruarent. Cuius causa grauissimis periculis & laboribus se obiecerunt inuicta quadam animi fortitudine, quam zelus ipse, quem habebant, illis subministrabat, & ita obtinuerunt Pontificatum, Regnum, & victorias insignes de suis hostibus, aliosque gloriosos euentus, quibus Deus zelum illum, & constantem ipsorum obedientiam remunerauit.

Zelantes
in se.

I.
Abraham
obediens.

b Gen. 22. 16

Voluntas
propria ab-
neganda.

PRIMVS horum dux est Patriarcha ABRAHAM, in quo præluxit zelus obedientie in grauissima tentatione. Cum enim DEVS ad eius fidem & fidelitatem probandam iuberet, offerri sibi in sacrificio vnicum eius filium ISAAC, tantum habuit zelum DEI voluntatem implendi, ut quo illam expleret, decreuerit non parcere proprio filio. Quæ eius obedientia aded placuit Deo Domino nostro, ut mille benedictiones propterea illi impertiret: *quia fecisti, inquit, hanc rem, & non peperisti filio tuo unigenito propter me: benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli: possidebit semen tuum portas inimicorum suorum:* quia insignes de eis victorias reportabunt, cuius exemplo debent Principes, & gubernatores de eo gloriari, quod non sint propriae suæ voluntati nimis addicti; sed prompti & parati ad eam celeriter abnegandam: quando id fuerit ad diuinam explendam necessarium, & offerre te, etiam proprio filio non velle parcere: quando lex iustitie ad id obligaret, quam debent omnibus personis, & rebus huius vitæ, etiam dilectissimis & pretiosissimis præferre: cogitantes, Deum tentare & probare ipsorum fidelitatem & obedientiam, quando talem illis permittit occasionem: ut sit necesse, aut legem transgredi, & iustitiam violare; aut rem, quam plurimum amant, amittere. Et tunc lubdent se illi præcepto Christi Domini: *si oculus tuus, aut manus dextera, aut pes scandalizat te, abscinde eum, ne mittaris in gehennam ignis.* In hoc fuit singularis & excellens zelus Saulis antequam remitteret de suo feruore: cum enim causam inuestigaret, cur Deus iratum se ostendèret, & consultus responsum non daret, iurauit dicens: *d' viuis Dominus, quia si per Ionatham filium meum factum est absque retractione morietur, & cum Ionathas deprehensus esset, dixit Saul hæc faciat mihi Deus, & hæc addat: quia morte morietur Ionathas.* Quod ferè perfecisset, nisi populus omnis se opposuisset, & Ionatham liberaſset. Sed magis adhuc gloriosum est exemplum

c Mat. 18. 8.

d 1. Reg. 14.
39. & 40.
Zelus Saulis innocen-
tis.

ipsius.

ipsiusmet DEI, quod in facto illo Abraham significabatur, ad eum enim fuit zelus ad peccatum destruendum, ut dicat Apostolus: *e qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*, ut scilicet pro peccato, cum æqualitate iustitiæ satisfaceret. Non fuit minus illustre in suo genere, exemplum Patriarchæ IOSEPH, in quo eluxit zelus custodiendi legem, & servandi castitatem, & iustitiam in seipso, & in propria sua Domina, quæ erat cõiugata, & simul zelum habes honoris Domini sui. Ac propterea noluit acquiescere operi nefario adulterij: quamvis periculo se expoluerit vitam & honorem amittendi, licet reipso non amiserit, sed potius de eo dicit Matathias: *g Ioseph in tempore angustia sue custodivit mandata, & factus est Dominus Ægypti*: quod nã aurè hoc fuit mandatũ, nisi castitatis, & iustitiæ, & fidelitatis: quia feruerti zelo impleuit, eleuatus à Deo est, ut esset vice Rex & gubernator totius Ægypti. Quanto ergo magis digni erunt, qui regna sua & dominia conseruent, qui valde fuerint feruentes in his præceptis custodiendis.

SED magis prodigiola fuerunt illustrissima duo exẽpla, quæ attulit Matathias, ad significandum zelum, qui meritò splendere debet in gubernatoribus, qui tyrannis suaq; voluntatis tenacissimis Regibus subsunt: *alterum est trium illorũ insignium virorum ANANIÆ, AZARIÆ & MISÆLIS*: quibus Nabuchodonosor Rex insignia gubernationis munia commiserat. Sed quando iussit eos statuam illam auream adorare, quod si facere recusarent, *hæc eadem hora mutendi essent in fornacem ignis ardentis*, ipsi tamen adorare noluerunt. sed magna animi fortitudine, diuina potius quàm humana, nec furiosum Regis vultum, nec horrendum ignem, quem præsentem habebant, horruerunt; offerentes se potius ad mortem in illis flammis, quàm minimũ subtrahere adorationi, quàm cælesti Regi se debere agnoscebant.

HVC simile est *alterum exemplum* socij eorum, DANIELIS scilicet Prophetæ, qui cum esset vnus ex tribus Principibus, qui Regis Darij regnum gubernabant, & lege quadam iniusta ab ipso Dario lata, cautum esset, *ne quis spatio triginta dierum aliquid petere a Deo*, sub ea interminatione quod qui deprehenderetur, *mitteretur in lacum leonum*: Ille non acquieuit tali legi, quamvis honorem & vitam esset amissurus. Sed nullus horum virorum in his periculis periijt, eò quod elegissent Deo potius obedire, quàm Regibus: qui Deus prodigiôsè tres illos pueros liberavit, ex fornace ignis, & *Danielem à crudeli illo lacu*. Ut ex his exemplis discant Gubernatores, & Iudices, præcipuam suam curam in *Legis DEI* custodia collocare; magno illam zelo, animique fortitudine omnibus huius mundi rebus præferentes; nec ferentes, ut ob aliquos timores, & humanos respectus in ea re vacillent, aut flectantur. Et quamvis dignitates aliquas Regumque fauores prius obtinuissent; nunquam debent illis obedire in re aliqua contra

zelus Dei.
c Rom. 8. 32

2.
Ioseph castus.
t Gen. 39. 8.

g Mach. 2. 53

3. 4. 5.
trium puerorum fides.
i Dan. 3. 15.

6.
Danielis religio.
i Dan. 6.

Legis Dei amulatores nil nocebit

Deum; sed potius eligere, à Regum gratia excidere, aut vitam ipsam amittere, quàm suam conscientiam aliqua culpa maculare: fidentes Deo omnipotenti, ob cuius obsequium huic periculo sese offerunt, quoddam, si ita expediet, sit ipsos ab eo periculo liberaturus. Quod si quando permiserit, eos corpore mori: id erit, ut anima viuat *eternum*: & dignitate quidem terrena excident; sed Reges euadent in celo, ubi Regibus ipsos opprimentibus preferentur in honore. Ed autem diriguntur insignia illa verba, quæ venerandus ille Matathias subiecit, ut filios suos magis instigaret: quos Rex Antiochus crudelissimè persequebatur, ut eos ad Legis Dei transgressionem horrendis cruciatibus impelleret: *ka verbis inquit, viri peccatoris ne timueris: quæ gloria eius stercus & vermis est. Hodie extollitur, & cras non inuenietur: quia conuersus est in terram suam, & cogitatio eius perit. Vos ergo filii confortamini, & viriliter agite in lege, quia in ipsa gloriosi eritis*, potentior est Deus ad vos extolendos; quam sit tyrannus ad opprimendos. Gloria Regum improborum tanquam *stercus* est, ut quæ ob eorum pessima opera valde foetet: & tanquam *vermis*, qui conscientias rodit: estque tam breuis, ut non duret ultra diem; aded est fragilis, ut sit in *puluerem* conuertenda; adeoque inanis, atque vana quædam *cogitatio*. Opponite itaque vos hosti huic magna animi fortitudine, zelantes gloriam legis ac legislatoris, cuius virtute glorificabimini, & de vestris hostibus triumphum agetis.

§. III. *Exempla zelantium obseruationem legum in aliis.*

TRANSEAMVS ad alia quatuor exempla magis propria zeli, qui studet vt lex DEI in Republica seruetur, & iniurias vlciscitur, in eam factas. Quorum primus valdeque insignis fuit PHINEES nepotis summi Sacerdotis Aaron, cuius zelum extollit Matathias, dicens: *a Phinees zelando zelum Dei accepit testamentum, & supremam Sacerdotii æterni dignitatem. Quæ zeli in eo ostendit, quoddam arrepto pugione, perfoderit virum Hebræum & mulierem Moabitidem similiacentes. Appellatur autem zelus Dei, eò quod ipse illum inspirauerit, & Phinees intuitu ipsius Dei illo fuerit permotus, zelando ipse honorem & custodiam legis eius. Estque viuū quoddam exemplar zeli, quæ Christiani Reip. moderatores habere debent. Næc isto Ecclesiasticis non liceat pugionem propria manu accipere contra peccatores; certis tamē temporibus merito adhibere debet excommunicationis pugionem in rebelles & inobedientes: occidendo eos spirituali hac morte, quæ eos abscindit ab Ecclesia, & à reliquorū Christianorum communicatione separat; & (vt Apostolus ait) tradit ipsi Satana, non in eum finem, vt ab eo deuorentur, sed vt hoc metu perculli, ad seipsos redeant, suiq; peccati eos pœniteat. Seculares verò Principes, licet nō propria manu gladiū materiale accipiant, vt per seipsos puniant delinquentes: debent tamen gladium zeli arripere firmis-*

Momentum
periat, æter-
nū maneat.

ki Mach, 2
62.

Zelantes in
aliis.

I.

Phinees
castratus.
a Mach, 1. 2.
54.
b Nu, 25, 8.

Gladius ex-
communicationis

c. 5. 5.

ma animi deliberatione ac decreto eos puniendi, quando ad honorem De propagandum, eiusq. legem custodiendam id erit necessarium, ad imitatione Sancti illius Regis: dicentis: *d In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.* Certum est autem sanctissimum Regem Davidē non confueuisse arrepto in manu gladio prodire ad interficiendos peccatores terræ: sed quotidie matutino tempore orationi se tradidisse, & obtulisse Deo efficacia sua vota ac desideria destruendi peccata; & quoad fieri posset iniquitates præueniendi ac impediendi. Hoc enim est peccatores interficere; nō ipsos semper occidendo, sed peccata: vt homines sine illis vitam ducant, & expurgando civitatem ab his feccibus illam inficientibus. Et hoc appellat interficere peccatores: quia scilicet sunt tales, vt peccatis morientes, peccatores esse desinant. Quamuis si peccata sint aliis scandalo, & Reip. nocuummentum adferant, licebit, imò in aliquibus casibus necesse erit, peccatores aliquos interficere, vt similes alij timeant, & peccata in ipsis moriantur, aut in ea incidere caueant. Nec parum vtilem zelum hunc Principes reputent: Adfert enim secum duo præclara bona: alterum ipsi sicut Principibus, alterum toti plebi. Nam quemadmodum Phinees propter insignem huiusmodi zelum confirmatus fuit in æternum in dignitate sacerdotali, ita ait Sapiens: *e Iustitia firmatur solum.* & Deus Reges confirmat in Regno, & gubernatores in sua gubernatione; dans eis prosperos rerum suarum euentus ob zelum, quo curant diuinas. Sed maiorem adhuc admirationem adfert, quod in hoc casu dixit Deus ad Moysen: *f Phinees filius Eleazar filii Aaron Sacerdotis auertit iram meam a filiis Israel: quia zelo meo commotus est contra eos, vt non ipse delearem filios Israel in zelo meo,* voluit enim significare: zelum Phinees in causa fuisse, cur Deus ipse non vteretur suo zelo, ad horrendam ultionem sumendam de peccatis populi. Zelus itaque Regum & Reip. moderatorū auertit pœnas & supplicia, quæ zelus Dei mitteret alias in Remp. Deus enim (vt proxime dicebamus) seuerissimè eos castigat, qui contra Iustitiam delinquant, quando Reges ipsi id facere negligunt, aut dissimulant: contra verò ira eius placatur, quando ministri iustam vindictam sumunt. Scriptum est enim: *g nō vindicabit Deus bis in idipsum.* Ac proinde iustus gubernatorum zelus est pietas & misericordia: siquidem leuiori pœna Remp. suam reseruant a multo seueriori, quam zelus Dei in eam irati misisset: contra verò mollities & pietas remissorum in hoc zelo, est potius crudelitas in suum populum: siquidem propter illos Deus aggreditur per se seueriorem punitionem. Id enim v. postolus cum dixit: *h horrendum est incidere in manus Dei viuentis, & ... ati.*

CONIUNGAMVS huic exemplo alterum, magis adhuc zelantis, de quo dixit Matathias: *i Elias, dum zelat zelum legis, receptus est in celum.* Nam sanctus

in gladij v.
opandum.
i. sal. .00.

3.

Nō pecca-
tores sed pe-
cata occu-
panda.

Nisi scanda-
lo sint, aut
damno.

c Pro. 16. 12.
Zelo firma-
tur Regnū.

f Nu. 25. 11.
Zelus Regū
est miseri-
cordia præ-
ueniens iram
Dei.

g Nau. . . .
iuxta LXX
Remissio
crudelitas.

h H. b. 10. 11.

2.

i. Mach. 2.

ille 38.

11. Mach. 2.
58.

Elia igni-
cus zelus
fidei.

13. Reg. 18.
22. 40.

14. Reg. 1. 10

m Cap. 2. 12

ille Propheta feruentem suum zelum ostendit, quod fuerit horrendus omnium inimicorum Dei, legisq; eius persecutor. Quos, cum ad veritatis viam reducere non posset; inuicta eos fortitudine, ac leuerissima Iustitia puniebat. Semel enim apprehendit *Prophetas Baal, & interfecit eos; ita ut ne unus quidem effugeret ex eis. Erant autem quadringenti & quinquaginta*, qui populum seducebant; & iterum *descendere fecit ignem de celo, ac deuorare multos milites cum suis ducibus, qui erant idololatrae*. Et in praemium huius zeli translatus est *in calum curru igneo & equis igneis*: ut hinc Principes intelligant, se operibus similibus, a Sancto zelo prouenientibus, fabricare sibi *triumphalem currum*, in quo transferantur in zelum Empyreum. Ardeat igitur in eis *ignis amoris Dei, & eius gloriae diuinae zelus*; hic ignis deducat eos quocumq; iuerint; & permoueat ad omnia quae aggredientur: idem eos urgeat ad summendam ultionem de inimicis fidei, eosque igni comburendos, ne aliis noceant. Si enim talem ignem in hac vita sibi coniunxerint, erit illis currus instar & equorum ignis velocissimorum, qui & in altum extollet, & ad aeternam requiem perducet.

3.

n Num. 14. 6

Iosue &
Caleb,

Fortitudi-
nis.

01. Mach. 2

55.

TERTIVM magni zeli & fortitudinis exemplum est in *Iosue & Chaleb*, qui cum decem aliis sociis iuerant, ut promissionis terram explorarent & cum reliqui socij exiis, quae viderant, timore perterriti populum deterreret, duo illi Dei honorem magno zelo propugnantes, populum extimulabant, ut pugnam aggredierentur: & hic duorum vitorum zelus ita Deo placuit, ut cum populus furiosus vellet illos lapidare, descenderit ipsemet cum ingenti gloria ad eos defendendos. In cuius fidelitatis praemium ait Matathias: *o Iesus (alio nomine Iosue) dum impleuit verbum: factus est Dux in Israel, & Chaleb dum testificatur in Ecclesia, & coram populo, promissam terram collaudat, accepit hereditatem in ipsa terra promissionis, cum reliqui in deserto periissent*. Nam magnus Deus noster suscipit in se tutelam obedientium, zelosorum & fortium: viturq; eorum opera ad insignia & gloriosa facinora, relictis timidis, qui ex pusillanimitate, praecipis satisfacere praetermittunt.

4.

David bo-
noru Dei,

IMPONAMVS tandem finem cum exemplo Regis *Dauidis*, de quo idem Matathias ait: *Dauid in sua misericordia consecutus est sedem Regni in secula, & relictis nunc aliis misericordiis eius, de quibus postea, nunc motiuum tantum perpendamus heroici zeli ac fortitudinis, qua statuit populum suum liberare a magna illa anxietate & angustiis, in quas Gigantis illius Goliath superbia eum coniecerat, prouocando eos ad singulare certamen, & ipsorum Deum, ac legem contemnendo. Tactus enim iuuenulus opilio huius misericordiae commiseratione, accenditur magno zelo propugnandi honorē Dei, quē superbus Gigas contēnebat: magnaq; animi fortitudine, cum alii oēs fugerent, ipse eos fugantē aggreditur: ac vincit: propter hanc igitur misericordiam dignus*

effectus

effectus est, qui Regnum conterequeretur, cuius Saul indignum se reddiderat. Hic enim regnum amisit, eò quòd non paruerit Deo in occidendis Principibus Amalech, iuxta Dei mandatum; Dauid autem illud acquisiuit, quia magno Zelo obtulit se ad occidendũ Gignantem, qui Deum viuum irridebat. Saul eiectus fuit ex Regno ob conculatum præceptum; Dauid ad Regnum promotus, eò quòd consilio paruerit, cum non iussus exijt ad pugnam, vt fratres suos à periculo liberaret. Saul cum esset Rex, ad quem propterea bellum spectabat, etiamsi alia etiam graua bella superasset, timuit tamen Gignantem, seseque retrahebat: eò quòd inobedientia sua fortitudinem ipsi abstulisset zeliq; defectus timidum reddidisset. Dauid verò etiamsi iuuenis, nec similes congressus expertus, nihil timet, neque hunc refugit: quia bona ipsius conscientia feruorque & zelus fortitudinem eius auget. Id enim significat verbum illud Dei: *p vir obediens loquetur victoriam*: quia remunerat Deus zelum *obedientia* dono *fortitudinis*: vt in bellicis congressibus victoria potiatur. In eo igitur gloriantur Reges, & gubernatores, quòd sint ipsi Deo suo valde obediens; ac zelantes, vt omnes sui subditi tales sint. Nam si prædicta exempla imitentur insignium illorum *undecim* virorum, etiam bona consequentur, quæ illi obtinuerunt.

Dauid Ze o
regnum ob-
tinuit, quod
Saul remis-
sione amisit.

p Pro. 21. 28

Obedientia
victrix.

CAPVT VII.

CHRISTIANAM GVBERNATIONEM FVNDARI
debere in charitate cum mansuetudine, clementia & mi-
sericordia: locum tamen zelo ipsi dandum.

HACTENVS Zeli opera ad eò extulimus, vt opus sit statim illi terminos ac limites adhibere: ne contra reliquas charitatis matris suæ proles erigatur. Ad cuius explicationem reuocandi sunt in memoriam duo modi, quibus supremus hominum gubernator in eisdem gubernandis est vsus, à quo discere illos oportet duos suos gubernandi modos: alterum cum *amore & lenitate*; alterum cum *timore & asperitate*: quorum meminit ipse Dominus per Zachariam Prophetam dicens: *a assumpsi mihi duas virgas ad gubernandum gregem meum, vnã vocaui decorẽ, & alterã vocaui funiculum*: quo & agri mensurantur, & ex eo fit etiam *b flagellum*, quo Rei puniuntur. Hæ *due* virgæ significant duos modos gubernationis, quibus Deus D. N. homines in varijs statibus gubernauit. *Primum* enim eos gubernauit cū *amore & lenitate* in statu Innocentiæ: cui modo apte competit nomen *decoris* propter pacem, lætitiã, & felicitatẽ, quam cum Iustitia originali habebat: quãuis præceptũ quoddã illis impo-

Duo modi
gubernatio-
nis diuina.

a Zach. 11. 7

b Ioan. 2. 15.